

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és ...

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

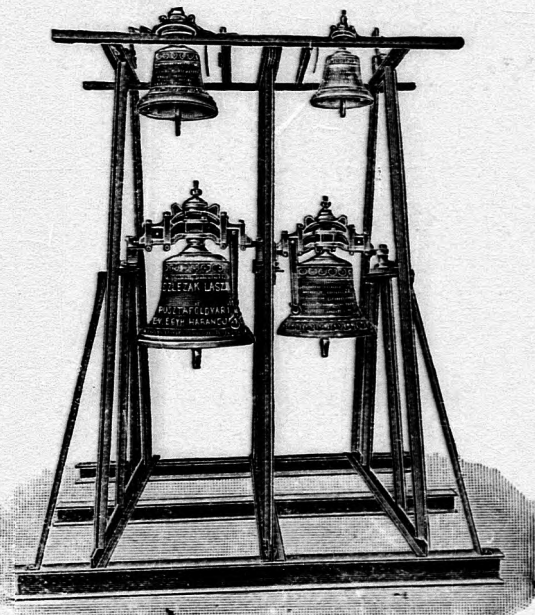
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes
egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban
ujjonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó haran-
gokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg-
szébb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta
csengő hanggal. Minden harang hangja előre hatá-
roztatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak
bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelsze-
reléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár
kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban
öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harang-
jait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai,
sussai, szentendrei, tiszadadaí, zádorházi, orosházi,
apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelen-
leg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harang-
ját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját
2400 kg., az olaszliszkaí egyházét 600 kg. súlyban.

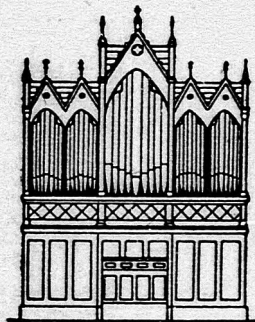
Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a
helyszínére saját költségen utazik.

Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang.
egyház részére készültek, méltóságos Balla Mi-
hály miniszteri tanácsos úr rendelkezésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb
orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi
udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló
tisztá légnyomású csőrendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”,
amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltébb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal
kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Egyházkerületi közgyűlést meg- nyitó ima.

Tartotta: **Dr. Baltazár Dezső**, ref. püspök.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Innen a bölcsességben szűkölködő, szeretetben szegény világból könyörgünk fel hozzád, ki egyedül vagy bölcs s aki parancsolatot adtál, melynek vége szeretet. Te nálad van bölcsesség és hatalom, tanács és értelem, erő és okosság. Minket világtalan sötétségbe vetett a világ ítéletes háborúsága. Szentnek hitt törvények köztáblái töredeznék előttünk darabokra; nagy csalódásoktól kábultan tapogatózunk és véres veszteségektől aléltan tántorgunk, mint a részeg.

Ha itt az élők földjén próbáljuk keresni a bölcsességhez vivő utat, a mélység azt mondja: nincs benne; a tenger azt mondja: ő nála sincsen. Sem aranyért meg nem szerezhető, ára ezüsttel meg nem fizethető.

Uram! tárd fel a sötétségből a mélységes titkokat és hozd világosságra a halálnak árnyékát is. Ha nemzeteket növelsz fel s aztán elveszíted; nemzeteket terjesztesz ki messzire s aztán elüzd; ha eszöket veszted a föld népe vezetőinek s őket úttalan úton bűjdosztatod; világosíts és vigasztalj meg minket a te tanításoddal, reá vezetvén az élet ösvényére. Teljesítsd be lelkünket a te nálad való örömmel és a te jobboldon való gyönyörűségekkel táplálj örökké.

Ne hagyd e világot a maga szíve keménységére; ne engedd az embereket járni a maguk tanácsa szerint. Add tudtokra az írásokat, amelyek egyedül tehetnek bölcsökké. Az írások fényében jelentsd meg előttünk szent fiadat: a csodás tanácsadót, a békesség fejedelmét; újítsd fel az ő teljes hatalmát földön és mennyen, hogy az ő szeretetével, mely minden ismeretet felülmúl, minden vétket elfedez, épüljön újjá ez a sötét mélységbe

alábukott világ és a sok elfordult lélek terméketlen fügefája teremjen áldott gyümölcsöket.

Közelebb itt mi közöttünk is teremts a te tanácsaiddal bölcsességet; hűséget és igazságot; hogy a te parancsolataid megtartásával szerethessünk tégedet s vezérelhessük dicsőségedre a te anyaszentegyházadnak ama tartományát, melynek földi gondját mi reánk is bizta a te néped. Amen.

A magyar földműves nép.

Valahányszor hazánkat egy-egy súlyos, az egész nemzeti életre kiható válság éri, mindannyiszor szemünk önkéntelenül a magyarság kiapadhatatlan ős forrása: a földműves nép felé fordul. A Boeskey, Bethlen, Rákóczi szabadságharcok, a 48-iki események hathatósan behatározták, hogy Magyarország a politikai és társadalmi életnek bizonyos időszakokban jelentkező elposványosodását sohasem tudja meggyógyítani mással, mint azzal, hogy visszatér a magyar földművelő népben rejlő nagy erkölcsi tőkéhez, hamisítatlan, áldozatra kész lelkületéhez. Ehez tér vissza a politikus ezen jelzővel: Magyarország a magyaroké! Ehez tér vissza a költő, aki a mi irodalmunkban nagyot, felemelőt csak a magyar nép lelki világát visszatükröző munkákban hozhat létre. Ezek a munkák — gondoljunk csak vissza a léha operettek mai korszakában a többek között a népszínművekre — tiszta, derült, mély erkölcsi tartalommal bíró világot mutatnak, amelyben az önzellenségnek, a vallás- és a hazaszeretnek oly szép és megragadó példáit látjuk. Ehez az erkölcsi tőkéhez kell visszatérni a társadalmi reformátoroknak, akik a háború lezajlása után első sorban a magyar földművelő népre való tekintettel teremthetik meg Magyarország megújítását.

Joggal elmondhatjuk, hogy egyetlen egy egy-

ház sem áll oly közel a magyar földművelő nép lelkületéhez, mint a református egyház a maga demokratikus intézményeivel. Hiszen egyházi, iskolai ügyeinek intézésében az alapvető elem a nép, amely jó és balsorsban egyaránt össze van forrva az ő lelkészeivel és tanítóival. A békében ennek a népnek inkább csak hibáit, ezek között különösen szívós maradiságát ismertük meg. De azt tartjuk mindnyájan, akik a nép jellemének lélektani vizsgálódása előtt soha sem zárkóztunk el, hogy még ez a maradiság is sok tekintetben erény a mi földműves népünknel, amely első sorban a földhöz való túlságos szeretetből fakad. Minden változik a világon: az ingó vagyon, az ipar, a kereskedelem, a spekuláció, de a föld mindig ugyanaz marad: kenyeret, tápláló anyagot adó forrás. És ez az imádásba menő földszeretet magyarázza meg a magyar földművelő nép oly sok jellemvonását. Ki tudná jobban szeretni a hazát, mint ő, aki igazán ismeri a föld becsét, értékét, amelynek igazi nagy ereje csak most tűnt ki e háborúban? Kinek a lelke telhetik meg jobban vallásos érzelmekkel, mint az övé, aki a természet felett uralkodó gondviselés hatalmát oly sokszor tapasztalja földjének megművelésében? Ettől a földtől tanul a magyar földműves erkölcsiséget, becsületességet. A föld csak az igazi munkát, a lankadást nem ismerő fáradságot jutalmazza meg, ha nem is minden évben, de leg-

többször. A mi magyar földműveseink nem család, nem a mások megrövidítésével, hanem véres verejtékkel teremtik meg a magok és családjuk számára a megélhetést. Ha mindezek szem előtt tartásával vizsgáljuk a magyar földműves nép jellemét, elmondhatjuk, hogy már foglalkozásában benne van az indok, amely őt erkölcsi tekintetben oly magas színvonalra juttatja, amelyet csak csodálni tudunk. Mondom, mindezen jellemvonások csak most tűnnek ki igazán a háború viharában, amidőn a magyar földművelő nép az ő rettenthetetlen bátorságával fő és mondhatom döntő tényezővé vált a haza védelmének magasztos mezején. Külföldi írók, hadi tudósítók a reánk nézve idegen nyelvű lapokban az ő dicséretüket zengik. E háború megismertette őket külfölddel, de megismertette velünk első sorban. Nem azért, mintha nem ismertük volna a magyar földműves népet, hanem azért, mivel nem ismertük kellőleg. Felöle bensőbb, igazabb megismerésre jutottunk.

A magyar földműves nép okos, értelmes, találékony s igazán szép tehetséggel van megáldva. Véghetetlenül kár, hogy az utóbbi időben a földműves nép szegényebb elemei, a nehéz anyagi viszonyok között, nem igen juthatnak a tanulói pályára s így általok a politikai, társadalmi és tudományos élet táplálását alig láthatjuk a közéletben. Véghetetlenül kár. Régebbi időben, amidőn a református főiskolák a szegény tanulók

TÁRCA.

A jászkunok főispánja.

*A jászkunok főispánja,
Mikor ütött az az óra:
Szól a király, hí a haza,
Talpra állott s ült a lóra!
Éltét önként odaadta,
Önzeiten volt minden téren:
Kenderesi Horthy Szabolcs
Ott halt meg a csatatéren!*

*A jászkunok főispánja
— Kálvinista magyar lélek! —
Judta azt az igazságot:
Hős halállal szép az élet.
Nem birt gyáván itthon lenni,
Yonzotia a hadi érem:
Kenderesi Horthy Szabolcs
Ott halt meg a csatatéren!*

*A jászkunok főispánja
— Egész világ tudja-látja; —
Bátran küzdött, míg egy golyó
Jó lováról le nem vágta.
A jászkun név dicsőséges,
Azzá tettük drága véren:
Kenderesi Horthy Szabolcs
Ott halt meg a csatatéren!*

*A jászkunok főispánja
— Legyen mind, mind ilyen fajta! —
Ölte, vágta a muszkákat,
Csak azt nézte: rajta, rajta!
A jászkut, a kunt ha gyalázzák,
Selkem lázong, forr a vérem:
Kenderesi Horthy Szabolcs
Ott halt meg a csatatéren!*

*A jászkunok főispánja
— Bátran merem ezt vallani! —
Olyan volt, amelyet ma is
Ritkán lehet csak hallani.
Rágalmazók ha szapulnak,
Minden jászkun mondja vélem:*

iskolái voltak, mennyi kiváló tehetség került ki a földműves népből, mennyi erős oszlopot nyert belőlük egyházunk és hazánk. Ma már ingyen senki sem tanulhat ki. A legtehetségesebb s a legjobb tanulók kitaníttatása is a kevés anyagi eszközökkel bíró szülőkre úgy szólva elviselhetetlen kiadásokat róv. Ma, amidőn a haza védelmezésében úgy szólván mindent ennek a derék földművelő népnek köszönhetünk, nem kötelességünk-e ezen jelenség felett mélyebben gondolkoznunk s a hozott áldozatokért református egyházunknak irántuk való háláját és szeretetét azáltal is kimutatni, hogy minden erejével igyekezni fog jövőben a magyar földművelő nép szegényebb fiait előtérbe tenni a tanulói pályára való lépést. Egyházaknak, egyházmegyéknek, egyházkerületeknek ingyenes helyeket kellene létesíteni számukra. Lelkészeknek és tanítóknak a tehetősebb földműveseket tehetséges fiaik tanítására ösztönözve közre kellene működni ezen eléggé meg nem becsülhető elemnek az intelligencia körébe való bevonására. Gondoljunk csak arra, hogyha minden nagyobb egyház, továbbá minden egyházmegye kitaníttatna egy-egy földműves családból származó ifjút, mennyire felfrissülne a mi társadalmi életünk minden téren. A mi társadalmunk magyar jellege ma már, fájdalom, mindjobban tűnőfélben van, annak újjászületését csak a törzsgyökeres magyar földműves családok-

ból kikerülő iskolázott egyének vihetnék véghez, akik nem az ubi bene, ibi patria elvét vinnék közéleti szereplésükbe, hanem törhetetlen igaz, magyar becsületességüket. Magyarország regenerálását csak az igaz magyar nép viheti véghez.

A magyar református egyháznak, amely mindig keblére ölelte a magyar földművelő népet s együtt érzett vele mindenkor, a jövőben nemcsak a szellemi, hanem a gazdasági téren is sok kötelessége lesz e tekintetben. A szövetkezeti eszme terjedése a mi református híveink között már eddig is igen szép előhaladást mutat s lelkeszeink és tanítóink közül már számosan lettek híveivé annak. De a jövőben fokozottabb ténykedést követel a szövetkezeti eszme. Az országos Hitelszövetkezet, a „Hangya“ fogyasztási szövetkezet apostolaivá kell ienni minden református lelkésznek és tanítónak s nem vonakodni e szerepléstől azon helytelen indokolással, hogy az anyagi dolgokkal való foglalkozás a lelkész és a tanító munkakörén kívül esik. Ne feledjük el, hogy amidőn népünket anyagilag emeljük a lelketlen kizsákmányolókkal szemben, ugyanakkor erkölcsileg is emeljük. A mi népünk bizalommal viseltetik a szövetkezetek iránt, ha abban lelkészeit és tanítóit ott látja. Ugyan kérdelem, mit is érne a lelkészek akármilyen buzgó prédikálása, ha künt az életben semmit sem törődnének az ő híveiknek anyagi dolgaival? De meg egyházának anyagi helyzetét is sok esetben megjavíthatja a szövetkezetek útján. Hány olyan egyházközséget ismerünk, ahol a szövetkezetek jövedelméből tetemes segítség jutott templom- és iskolaépítési célokra.

Egy rövid cikk keretében nem lehet mind előszámlálni azon teendőket, amelyek reánk várnak a magyar földművelő néppel szemben a várva-várt békekötés után. De a legégetőbb teendők közé tartozik bizonyára a keresztyén sajtó megszervezése. Ezen a téren, vagy előbb, vagy utóbb kezdet kell fogni a magyar katolikusoknak a magyar protestánsokkal. Vállvetve hatalmas magyar sajtót alkothatnának meg, amely arra volna hivatva, hogy a magyarság igaz érdekeit képviselje, az irodalomból, a hírlapi termékekből a mai dekadens irányzatot kitörölje s e téren is egy egészséges irányzat létrejövételének az útját egyengetse.

A magyar társadalmi élet úgy van alkotva, hogy vérkeringése körforgást mutat. Az értelmi hatások felülről lefelé haladnak, míg az erkölcsi megújulás egyedül alólról jöhet számára: a romlatlan, igaz magyar lelkű földműves népből.

Dr. Veress István.

*

*Kenderesi Horthy Szabolcs
Ott halt meg a csataterén!*

*A jászkunok főispánja
— Melyik megye mondhatja azt? —
Bátor hős volt, kit bársonyszék
S zöld asztal itthon nem maraszt.
Minden magyar ilyen legyen,
A jó Istent arra kérem;
Kenderesi Horthy Szabolcs
Ott halt meg a csataterén!*

*A jászkunok főispánja
Példát adott a jövőre,
Oktassuk rá a gyermeket
S nemzetünknek lesz jövője:
Fiam! te is ilyen legyél!
Boldog leszek ha megérem;
Kenderesi Horthy Szabolcs
Ott halt meg a csataterén!*

Karcag.

Nádasdy József.

„Tudjuk, hogy azoknak akik Istent szeretik, minden javukra van.“

(Róm. 8, 28.)

A császárság idejében élt Rómában egy híres rab-szolga: Epiktétusz, akinek tudós voltaért a szabadságát is visszaadták. Ez a pogány filozófus azt tanította a tanítványainak, hogy az életet úgy kell nézni, mintha színjáték volna. Olyan szerepet *kell* játszani, amelyet a sors, ez a nagy szindarab-rendező számunkra kioszt. Egyikünk a király, másikunk a koldus szerepét kapja s a siker nem a szerep előkelőségétől, hanem a kidolgozásától és megjátszásától függ. Tehát, aki a király szerepét kapja, annak nincs mit büszkélkedni azzal, hogy pár rövid órában mindenki neki hódol a színpadon, mert ha a darab bevégeződik, az öltözőben mindannyian — a király is, meg a koldus is — egyformák lesznek.

Tagadhatatlan, hogy az ilyen világnézet csak kemény és elszánt lélek tulajdona lehet, amely meg nem rezdülő szempillákkal, merev arcvonásokkal és összeszorított ajakkal néz az élet rögzös útja, tatóngó örvényei és elseprő vihar elé. Mégis, ha jobban szemügyre vesszük ezt a kemény alakot, látjuk, hogy a szemekből végre is kiperdül a visszatartott könnyesepp; hogy az arcra nem a határozottság, hanem a szenvedés rajzolta azokat a merev vonásokat; az összeszorított ajkak közül nem egyszer fölszisszen a kinnak a szava s hogy ebben a világnézetben mérhetetlen nagy a fájdalom, a reménytelenség és a lemondás. Aztán sok benne a rövidlátás és a jámborság is. Az olyan világnézet, amely a változhatatlanban csak azért nyugszik bele, mert nem képes rajta változtatni, amely mosolyra torzított ábrázatával azt akarja elhitetni velünk, hogy ő *igazán* tud gyönyörködni ebben a változhatatlanban, az olyan világnézet egyszeriben elárulja a figyelmes szemlélő előtt minden kényszeredettségét és fanyságát.

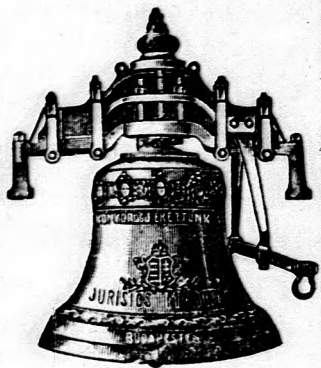
Az értelem mily hasonlíthatatlan fölénye, milyen nyugodt méltóság, milyen diadalmas öröm s a lélek mily erőteljes szilárdsága cseng fel annak a másik embernek, aki Epiktétusz kortársa volt s talán vele egy időben Rómában is megfordult: Pál apostolnak a szavaiban; tudjuk, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van. Élettapasztalatokban izmosult lélek szavai ezek, olyan léleké, amelynek tekintete nem szédült a dolgok mélyébe nézni s tiszta látása képes volt onnan

kiolvasni minden történés és esemény *egyetlen* okát és indítóját: az Isten szeretetét. A látás e tisztult magaslátán olyan fönséges nyugalommal vallja, hogy az élet színpadán nem elkényszeredett bohócok, hanem az alkotás művészei vagyunk, kik az élet minden eseményét, még a váratlant és kellemetlent is úgy tudjuk beilleszteni a terveinkbe s izmos karokkal úgy formáljuk őket, hogy azok végre is javunkra szolgálnak. Olyan ember szavai ezek, aki szeretetéért üldözést, áldásért átkot, mind a végig hűséges pályafutásáért vértanúhalált szenvedtek, mégis ezeket a szavakat írta oda a címnek az élete fölé: azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van.

Micsoda lelki nyereség volna ránk nézve, ha a mi életünk felett is ez a cím állana; hogy ha végig néz valaki az életünkön, ezeket a szavakat látna abból elősugárzani: azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van.

Azonban ma, a javában dúló világháború szomorú valóságának láttára lemondóan utasítjuk el Pált magunktól hitével és istenes bizakodásával együtt s epiktétuszi tanítványok módjára — odaállítva őt a nemzetek gyilkos összeesapása, az elesettek, sebesültek, özvegyek és árvák milliói elé — keserű gúnnyal kérdjük: te jámbor Pál, hát hol látod *itt* a javunkra munkáló isteni kezet; hol van *itt* nyoma az isteni bölcsességnek és belátásnak; nem Epiktétusznak van-e igaza: olyan az élet, mint egy szindarab, mit a rendező sors vak szeszélye most eszeveszett forgatagrá kavart?

Amde ez a felfogás nem helyes világnézetből fakad. Ránk nézve, ha az igazi keresztyén hit szemüvegén át nézzük az életet, nincs vak sors, nincs véletlen, nincs végzet, hanem isteni előrelátás és szeretettel teljes isteni nevelés van mindenütt. Mi az élet próbára állító jelenségeiből Isten hangját halljuk előcsendülni, amint akaratát diktálja élénk: hogy hogyan akarja vezetni az életünket, miképpen akar nevelni bennünket? S igyekezzünk is megérteni az Isten hozzánk intézett beszédét. Mi az élet minden eseményét — a legváratlanabbat és legkeserűbbet is — olybá tekintjük, mint Isten kezéből nyert anyagot, amit hálás szívvel kell fogadnunk s óvatos ujjakkal tulajdon javunkra és az Ő dicsőségére kell formálnunk. A mi hitünk szerint Istennek nem az a célja a mostani megpróbáltatással, hogy minél több könnyet, minél több jajt és sóhajtást lásson ezen a földön. Nem. Az Ő céljai hasonlíthatatlanul komolyabbak, fenségesebbek és szeretettel teljesebbek. Tanítani

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő felsége a király által 2 aranykeresztrel lett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. **** Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

akar. A szükség szomorú leckéjével int, hogy az Ő áldásával takarékosabb kezekkel kell bánni; eddigi vigyázatlanságunk bizony sokat a sárba, a porba hullatott abból. Közellétének éreztetése szent komolysággal hirdeti, hogy azt, aki *hozzá fordul*, atyai szeretettel öleli a szívéhez, de bosszúállásának a karja eléri azt is, aki *elfordul* tőle. Hányan vannak kint a haremzön, kiknek korábban az apostolok hite is hiábavaló lett volna, hogy felrázza őket tompult vallástalanságukból s most a háború, a lövész-árok s a gránátok szava apostolokká avatta őket, akik a tapasztalás meggyőző erejével vallják, hogy igen: *van* Isten. Aztán ki tudja, hány lélek éppen a fagyos téli éjszakákon tanulta meg, hogy milyen végtelen áldás a családi tűzhely melege, milyen meghálálhatatlan az édes anya sok, — meg se köszönt — szereelő gondoskodása és a jóságnak mily kiapadhatatlan áradata buzog a hitvestárs szívéből. Mindennek az átértése és megtanulása: áldás, amivel Isten a véres háború útján gazdagította az életünket. Áldás ennek minden megpróbáltatása, mely mindnyájunkat komolyabbakká, a munkánkat céltudatosabbá teszi s az életet a tengődő köznapiságból az igazi emberi életeszményi magasságára felé lendíti.

Nehéz, szomorú lecke tanulságai ezek, az igaz. Ámde azok a tanulságok, amelyeknek súlyuk és mélységük van, mind ilyenek. Vannak tanulságok, amelyek az élet fölszínén teremnek; kevés fáradsággal, egy kis lehajlással megszerezhetni őket, mint az útszéli virágot. Aztán vannak tanulságok, amelyeknek a gyökere a mélybe kapaszkodik s amelyeknek a felszínre hozatalába sokszor az agyvelő is beleroppan. És vannak tanulságok, amelyeknek gyökere a fenéktalajban is a követ, a sziklát keresi s amelyeket innen csak könnyel és a szív vérével lehet föloldani; — ilyenek ennek a háborúnak a tanulságai is. De éppen ezért értékes tanulságok s azoknak, akik Istenet szeretik, ez is javukra van. (Paul Jaeger.)

Ilyen tanulságokkal dolgozik a világtörténelem is. A római kulturát pl. amelynek indáival már műveltségünk is át meg át van szöve, lándzsahegyek terítették széjjel a Keleti tengertől a Saharáig. Spanyolországtól Kináig. A kereszténység *elterjedését* — kétségkívül — a lélek munkálta, ám *hatalmát* a kard élének kellett megbizonyítani. A vallásszabadság útján is — nálunk is, másfelé is — mindenütt felismerhető a harc: a paripák patkóinak a nyoma s az emberi jogok és a polgári szabadság kivívásának útját is mindenütt vérnyomok jelzik. A mostani világháború pedig, melyben a gazdasági érdekek eltolódása, a nemzetek eszeveszett gyűlö-

ködése, a nemzeti hovátartozandóság küszált szálai keveredtek felismerhetetlen tömeggé, amely egyensúlyt keresve itt himbálódzik Európa közepén egyensúlyt keresve, a benne felhalmozott elevenerő végre majd nyugpontot talál s föltétlenül közelebb viszi az emberiséget néhány lépéssel a rég sóvárgott világképhez.

A háborúnak is van áldása. Sőt a háború áldásai a legjelentősebbek a világtörténelemben. Isten kezében a háború is eszköz, mely javunkat munkálja s boldogabb jövőt útját egyengeti. Igaz, hogy emberi hullákkal követi a talajt a haladás előtt s a jobb jövő csiréit vérrel locsolja meg, de hiszen örök igazság, hogy halál nélkül nincsen új élet s vihar nélkül a levegő örökre fuilasztó marad.

Ha ezzel a javunkat munkáló isteni gondviselésbe vetett hittel nézzük az életet. Pállal együtt a meggyőződés szilárdságával valljuk: *tudjuk*, hogy azoknak, akik Istenet szeretik, minden javukra van. Figyeljük csak meg, Pál nem azt mondja: *lehetséges* vagy *úgy kell lenni*, ha Isten valóban szeretet; azt se mondja: *úgy hiszem* vagy *úgy gondolom*, hanem röviden és határozottan: *tudjuk*. Úgy nézi ezt a dolgot, mint önként értendő igazságot, amire fölösleges sok szót vesztegetni, hiszen minden embernek elég alkalma volt az életben hasonlót tapasztalni, hogy vele együtt vallja: *tudjuk*.

Rendíthetetlen erőt kölcsönöz ez a hit. Ez adja harcossainknak azt a fenséges nyugalmat, melyet mindannyiszor megeseodálunk, valahányszor alkalmunk nyílik beszélni velök. Ez a hit levertségünket erővel frissíti, szomorúságunkat örömmre váltja s egyre erősebbé érleli lelkünkben azt a gondolatot, hogy nekünk magyaroknak győznünk kell ebben a háborúban; nekünk még hivatásunk van ezen a világon; mi még nem végeztünk el mindent, aminek megoldását tőlünk várja a világtörténelem; ránk nézve ez a háború nem jelenti a véget, legföljebb a fordulópontok világtörténelmi hivatásunk teljesítésében.

A célt ugyan nem látjuk tisztán; az út, amelyre Isten akarata állított bennünket, idegen a mi rövidlátó szemünknek. Olyanok vagyunk, mint a hajó mélyén dolgozó szénmunkás, aki a hajó inbolygásából csak addig következtethet, hogy kint vihar dühög, talán a sülyedés, a vég is közel; ám a kapitány fönt a parancsnoki hidon már rég látja a révpartot, amely felé bizton közeledik a hajó s ahol majd a vihar fáradságát kipihenhetik. (D. Dr. Geyer.) A mi élethajónk is viharban halad, a megpróbáltatások hullámai át meg átesapnak rajta, ám

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Isten, a mi vezetőnk már látja a révpartot, a békeesség révpartját, ahol kiszállva, megpihenve végre nyugodtan hivatásunknak élhetünk.

És hogyha elbukunk? *Ebben is* Isten gondviselését látjuk, amellyel nekünk és a világnak javát munkálja. Ezt a véget se fogadjuk esüggedt lemondással és hiába való jajveszékeléssel. Vannak emberek, akik a sors kezének kissé erőteljesebb érintésére mindjárt zsörtölődnek és zúgolódnak, mint a szélkelep, ha szellő iránya érinti. Mi nem akarunk ezek közé tartozni. De vannak emberek, akik olyanok, mint az ölbárfa, amelynek húrjai annál gyönyörösebb dallamot hallatnak, minél erőteljesebb vihar vág rajtuk keresztül. Ezeknek a csoportjához akarunk tartozni mi is. Mi megértjük Istent akkor is, ha a megalázás nyelvén beszél hozzánk: megértjük, hogy még erősödnünk kell; az életünkbe több komolyságot, a munkánkba több céltudatosságot, a szívünkbe több önfeláldozó erőt, a lelkünkbe több szilárdságot s a szellembe több elevenséget kell bevinnünk s mi teljesíteni fogjuk ezeket az isteni kívánalmakat, mert tudjuk, hogy azoknak, akik az Istent szeretik, mindez javukra van.

Azoknak, akik az Istent *szeretik*, ez az út. Nem: akik *hisznek* az Istenben vagy akik *tisztelik* az Istent, hanem akik szívük őszinte, mélységes szerelmével ölelik Őt körül; akik a legteljesebb, a föltétlen bizalom viszonyát keresik azzal az isteni hatalommal, amely az életünket igazgatja; akik a rosszat és a szenvedést nem korlátnak és akadállynak nézik, hanem eszköznek, amellyel Isten a bennünk szunnyadó legnemesebb erőket kívánja munkába állítani. Ha így gondolkozunk, akkor királyokként járunk a világban, akiknek minden *szolgál*, a javunkra szolgál. A vak, hideg, kérlelhetetlen sorsot lefordítjuk a trónusáról s a világ fölött egyetlen igaz, örök és felséges hatalmat ismerünk: az Istent szeretetét. Amen.

(Nehany gondolat lic. Dr. Rittelmeyer „Der Mensch u. d. Schicksal“ c. beszédéből.)

Vincze Elek,
szatmári segédlelkész.

A kemecsei református egyház örömmünnepele.

A mai igen nehéz napokban, midőn a haza lakóinak szívére, lelkére oly sok gond, aggodalom s fájdó bánat nehezedik; midőn azt hinné az ember, hogy a fásúltság, a bizonytalan jövőtől való remegés nem engedi kihajtani az emberi szívben a hála virágait, igazán felemelőleg hat a lélekre, midőn egy olyan szép, bensőségteljes ünnepélynek lehet a szemtartója, aminő a f. évi ápr. 5-ikén a kemecsei ref. egyház templomában folyt le a délelőtti istenisztelet keretében.

Épen 40 esztendeje annak, hogy a debreceni tanítóképezdéből, az 1875-ik év április 5-én, egy ifjú ember: Délezeg Sándor ment ki tanítónak és foglalta el ott nehéz, de magasztos pályáját. Azóta ott működik, mint kántor-tanító s most már 3 tanerős iskolánál igazgató-tanító is.

Ha valaki megérdemli azt, hogy róla, mint a kultura munkásáról megemlékezzenek és az ő élete, működése szélesebb körben is köztudomásra hozassék, úgy azt Délezeg Sándor igazán megérdemli.

Hiszen a 40 évi tanítói hivatalkodási ideje alatt a

legnagyobb buzgósággal, odaadással és fáradhatatlan szorgalommal munkálkodott, hogy az példaként, ragyogó példaként lündöklék a népnevelés munka-mezején.

És ő e tisztelt felekezeti különbség nélkül lelkiismeretesen teljesítette s növendékei közül, akiket egy emberöltőn át tanított és nevelt, mert igazán nevelt is, az egyházaknak és a hazának; akik közül sokan kiválóan működnek szerte e hazában, az egyházi és világi pályán.

Egy ilyen férfiút ért a megérdemelt ünnepeltetés e hó 5-én.

Nevezett napon a délelőtti isteniszteletre összesereglett felekezeti különbség nélkül a tisztelők nagy serege.

Az istenisztelet után presbyteri diszgyűlés tartott, ahol is Vitéz Ignác helybeli ref. lelkész a gyűlést megnyitotta. — Előadta, hogy a mostani gyűlés egyetlen tárgya Délezeg Sándor ig.-tanító itteni szolgálatának 40 éves évfordulója alkalmából rendezett ünnepély. Azután Mikecz Pál és dr. Kiss Ferenc presbyterek által jubiláns meghívott a templomba, hol is a lelkész-elnök által szeretettel és szívéliesen üdvözöltetett s az egyházban 40 éven át lelkiismeretes hűséggel és odaadással teljesített magasztos feladatának némi jutalmául, az egyház nevében egy 400 koronáról szóló hitelszövetkezeti betétkönyvet nyújtott át az ünnepeltnek.

Mi természetesebb, mint az, hogy az ünnepelt a hosszú múltra visszatekintő megemlékezésekkel, elrészkenyűléssel köszönte meg a hálás megemlékezésnek így szép bizonyosságát s az ő személyét ért ünnepeltetést.

Ezután a középszabolcsi ref. egyházmegye nevében, mint esperesi megbízott, alólírott üdvözölte az ünnepeltet, mint az egyházmegyei ref. tanítói egyesület elnökét és mint a tanítói testület képviselőjét az egyházmegyei közgyűlésnek.

A róm. kath. egyház nevében Krasznay Péter nyug. főszolgabíró intézte üdvözlő szavait a jubilánshoz, úgy is mint tanítóhoz, úgy is mint igaz magyar hazafihoz.

A község képviselő-testülete nevében, úgyszintén a volt tanítványok nevében Terhes József községi főbíró fejezte ki rövid szavakban az elismerés szavait s a község részéről 200, a volt tanítványok részéről 400 K-át adott át, mint hálás elismerésüknek és szeretetüknek tanújelét.

A mostani növendékek halálját és ragaszkodását egy fiú növendék tolmácsolta s egy ezüstözött szegélyű szivartárcával lepte meg a szeretett mestert.

Az izraelita hitközség, az ő nagy ünnepük miatt, levélben fejezte ki az elismerés szavait, amely felolvasztatott.

Végre a róm. kath. kántortanító a maga; Pelyvás Lajos ref. tanítótárs pedig a tantestület nevében intézett méltó üdvözlő szavakat a minden tekintetben követésre méltó példát adó kartárs, az érdemes vezérhez.

Az ünnepelt minden hozzá intézett üdvözlőre igen szépen válaszolt s meghatott szívvel mondott köszönetet a személye és munkás életé iránt megnyilvánult hálás elismerésért.

Ezzel az ünnepély, a magyar nemzet imádságának a Hymnus-nak utolsó verse eléneklésével ért véget.

Mondhatom, hogy az ünnepély a maga egyszerűségében is olyan szép, olyan felemelő, olyan megható volt, hogy szem alig maradt szárazon s mindenki igyekezett, ha csak egy öröm, vagy egy hálás könnyel is leróni elismerését és nagyrabecsülését, azzal a férfiuval

szemben, aki a tanítói rögös pályán, a kultura mezején négy évtizeden át olyan fáradhatatlan szorgalommal, olyan elismerést érdemlő eredménnyel dolgozott, hogy azt, mint követésre méltó példát állíthatjuk mindazok elébe, akik a közpályán munkálkodnak s a nemzeti kultura szolgálatába szegődtek.

Mindnyájan azzal az édes óhajással távoztunk el az ünnepeltetés színhelyéről, hogy adjon a gondviselő Isten Délczeg Sándorhoz hasonló és kötelesség teljesítésében annyira kimagasló férfiakat a magyar nemzeti tanügynek, mert akkor nyugodtak lehetünk, hogy mi is kultur népek sorában foglalhatunk helyet igazán, amelyre törekednünk kell s amellyel biztosíthatjuk drága hazánk jövő fennmaradását és boldogulását.

Rácz Gyula,
ref. lelkész.

Egyházkerületi közgyűlés április 21. s következő napokon.

Püspök urunk választékos nyelvezetű, fenséges gondolatokban gazdag, vonatkozásaiban meglepően alkalmi imájának elhangzása után gr. Degenfeld József alkalmi beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Megemlékezett a múlt év rettenetes tragédiájáról, a trónörökös-pár végzetes haláláról. Megindokolta, hogy miért maradt el a magyar haza súlyos napjaiban a közgyűlésnek múlt őszi összehívása. Névszerint felsorolta a súlyos veszteségeket, amelyek az utolsó közgyűlés óta egyházkerületünkre, annak tanintézetekre nehezedett. A harctéren hozták áldozatul életüket Horthy Szabolcs e. m. gondnok, dr. Ujvárosi Szabó Gyula, Marsalkó Gusztáv, Czira Lajos gimnáziumi tanárok, az ott szerzett betegség áldozata lett Kovács István tanítóképezdei tanár. Elvesztettük a múlt év folyamában Helmezy József nagybányai e. m. gondnokot, dr. Pap Tibor m.-szigeti jogakadémiai igazgatót, dr. Jászi Viktor előbb jogakadémiai, majd kir. egyetemi tanárt. Indítványozza, hogy valamennyinek emlékét jegyzőkönyvünk lapjain kegyeletesen örökítsük meg. Hivatalosan bejelenti, hogy jogakadémiánk és bölesészeti tanszánk megszüntével szeptemberben a m. kir. tudományegyetem megnyílt. Működését megkezdte, de a háborús viszonyok kihatása alatt ifjúságunk nem vehette teljesen igénybe kincseinek használatát. Egész kollegiumi életünk sok hátrányt szenvedett, nemcsak azért, mert követeléseink kamat- és haszonbérben nem folyhattak be normális mértékben, hanem azért is, mert ifjainkat nem tudtuk a szokott módon az ellátás jótéteményeiben részesíteni. Egyh.-ker.-ünk vezetősége tevékeny részt vett mindazokban a munkálkodásokban, melyeknek teljesítését a nehéz viszonyok tőle elvárták: lelkesítettük a hadbavonultakat, vigasztaltuk a sebesülteket, bátorítottuk a szenvedőket.

A rettenetes háború még foly: de most már joggal remélhetjük, hogy az reánk nézve kedvező eredménnyel fog végződni. A gyűlést a megjelent tagok szívélyes üdvözlése után megnyitotta.

Öt közgyűlési tag mentette ki indokoltan távolmaradását, köztük gr. Tisza István, Fráter Barnabás stb.

Több választás alkalmából beadott szavazatok eredményéről számolt be a szavazathontó bizottság jegyzőkönyve. Egyházkerületi tanácsbírókká Szabolcska Mihály és dr. Ferenczy Gyula választották meg, aljegyzőkül

pedig Soltész Elemér és dr. Tóth Lajos. Dr. Ferenczy Gyula köszönte meg az eskütétel után társai nevében is a megtisztelő bizalmat, kifejezvé, hogy midőn az esküt letették: az abban kifejezett fogadalmat állani is fogják; szolgálják a zászlót, melyet vezéreink kezökben tartanak, s azt soha el nem hagyják. Tartalmas szavakban üdvözölte aztán püspök urunk az új választottakat, kívánt munkájokra Istentől áldást.

A nagyszalontai egyházmegye bejelentette, hogy esperese Balog Ambrus állásáról lemondott, helyére Böszörményi Lajos nagyszalontai lelkész választotta meg esperesnek. A közgyűlés meleg szavakban bícsúzott el a távozó Balog Ambrustól s bizalommal tekint az új esperes munkálkodása elé.

Könyves Tóth Kálmán lemondott a 30 év óta viselt egyházkerületi tanácsbírósról. A közgyűlés azonban nem fogadhatja el a visszalépést s bizalommal kéri, hogy állásán továbbra is maradjon. Könyves Tóth Kálmán lemondási szándékát azzal indokolja, hogy tevékenyebb, ifjabb erőnek óhajotta már helyét átadni, mert már mint 79 éves agg. meggye-gült erejével kalászszedégető sem lehet. Neki már nincs, nem is lehet helye a hősök táborában. Azonban a közgyűlés marasztaló kegyelele megtörte elhatározását. A közgyűlés megnyilatkozását úgy tekinti, mint eddigi munkálkodásának, régi szolgálatának megjutalmazását, érzi, hogy most halátlanság lenne azt visszaútasítani. Helyén megmarad. A közgyűlés lelkes éljenzéssel fogadta a még mindig ifjú lelkű tanácsbíró lemondási elhatározásának megváltoztatását.

Bejelentett, hogy Márk Endre, egyházkerületünk s kollegiumunk ügyésze, udvari tanácsos, Debrecen város polgármesterévé választatván, ügyészi állásáról 1915. év január 1-től kezdődőleg lemondott. Az elnökség minden innen vonható következtetés nélkül dr. Körösi Kálmán debreceni ügyvédet bízta meg további intézkedésig az ügyészi teendőkkal, aki az ügyészi irodát dr. Kun Béla egyházkerületi jegyző előtt át is vette.

Egyházkerületi közgyűlésünk Márk Endre bokros érdemeit, melyeket nemesak odaadó, ernyedetlen buzgósággal teljesített ügyészi munkálkodásával, de több rendbeli gazdag alapítványával is szerzett, jegyzőkönyvében megörökíti, kivánságára felmenti őt az ügyészi állástól s áldáskívánások közt bocsátja el; az elnökségnek az állás ideiglenes betöltése kérdésében tett intézkedését jóváhagyja s a szabályszerű ügyészi illetményeket dr. Körösi Kálmán részére kiutalja.

Az ülés tartamára kinevezte a közgyűlés a szavazatszedő küldöttséget.

Ezek után áttért a közgyűlés az egyházkerületünket érdeklő konventi határozatok tárgyalására.

A 3—914. sz. konventi határozat b. c. Sütő Kálmán, beregi volt esperes emlékét bokros érdemeinek, kiváló testi s lelki tehetségeinek méltatása mellett hálás kegyelettel iktatta jegyzőkönyvébe s kívánt áldást nyugvó poraira. A közgyűlés a konvent kegyeletes megemlékezését köszönet mellett vette tudomásul s csatlakozott a konventi határozathoz.

Az 52—814. sz. konventi határozat a dunamelléki egyházkerület 1913. évi őszi közgyűlési 145. számú határozata folytán az István király napi munkaszünet ügyével foglalkozik. Tömör kifejezésekbe öntve hivatkozik a konvent a különböző hatásköri bíróságok, törvénycikkek, perorvoslatok, döntvények stb. stb. dolgaira s megállá-

píja, hogy a m. kir. Kuria és hatásköri bíróság határozataiban egységesen kifejezett jogaiv kétségenkívülvé teszi, hogy a mezei munkások István király napján és az egyházi szertartást nem zavaró módon való végzése miatt sem kihágási eljárás indításának, sem kihágásért büntetésnek helye nincs, ezért a konvent részéről további lépések megtétele nem szükséges. Annálfogva az egyházkerületek hatóságaik útján világosítsák fel híveinket a helyzetről s utasítsák, hogy hivatkozva a bírói döntésekre, minden egyes konkrét esetben éljenek a megengedett törvényes jogorvoslattal, mely kielégítő védelmet nyújt.

A közgyűlés tudomásul vette a határozatot, hatóságai útján megadja a kellő információt. Igénytelen fel fogásunk szerint azonban a jogorvoslat igénybe vételekor követendő eljárásra könnyen érthető stílizálással külön utasítást volna tanácsos készíteni. Ugyanis akár mint döntött is a hatásköri bíróság az illetékesség kérdésében: a szegény földműves ellen — amint már volt is reá példa — a kihágási eljárás a közigazgatási hatóság előtt is megindulhat s ha a hatóság elfogultságában belé megy az eljárás megindításába (némelyek kapva-kapnak rajta): a terhelt ha csak nem okleveles ügyvéd, járatlanságában képtelen lesz magát megvédeni a hatóság illetékessége ellen emelhető kifogásával. Ha ügyvédi támogatást vesz igénybe, az neki pénzébe kerül, mit senki se térít meg. Magára maradva megtörténhetik, hogy ha csak 5 korona büntetésben találják is elmarasztalni: ez rajta marad, mert hiszen az 5 koronás bírságolás ellen Magyarországon nincs appelláta. Ha 20 korona bírság sújtja: csak az alispánig felelbezzhet. Ilyen esetben a konvent határozatában jelzett „kielégítő jogvédelmet” hiába várja a szegény elmarasztalt fél. Ez lehet az oka annak, hogy a dunamelléki egyházkerület 145—913. számú határozatában belügyminiszteri rendelet kieszközölését sürgeti s annak megnyerését mégis csak meg lehetett volna kísérelnie a konventnek. Egyébként a közgyűlés a konvent határozatát tudomásul vette s gondoskodni fog, hogy egyházhatóságaink útján fokozatosan megfelelő tájékoztatásban részesüljenek híveink.

Egyházkerületünk az 1913-ik évi 61-ik szám alatt hozott határozatában aziránt kereste meg a konventet, hogy indokolt esetben a nem kongruás lelkészek is részesíttessenek káplántartási segélyben. A konvent 29—914. sz. a. idevonatkozólag azt a határozatot hozta, hogy mivel az a körülmény, hogy valaki kongruás lelkész-e, vagy nem, a káplántartási segély-nyújtás kérdésében nem irányadó, a konvent intézkedés megtételét szükségének nem találja. Kijelenti azonban, hogy a nem kongruás lelkészeket csak olyan összeg erejéig illeti káplántartási segély, hogy a káplántartás költségének be tudásával, tehát levonása után is fenmaradjon a lelkész részére 1600 K javadalom érintetlenül. A közgyűlés a konventi határozatot tudomásul vette.

Olvastatott az egyetemes konvent 92—1914. számú határozata, mely kimondja, hogy a lelkészek nyugdíj-intézeti mindenkor folyó évi járuléka, a 2-ik félévi korpótlékból, az esetleges előző évi hátraléka pedig a következő évi első félévi korpótlékból okvetlenül levonandó s felkéri az egyházkerületeket olyan intézkedés megtételére, melyszerint a lelkészi kongrua és korpótlékok csak olyan, esperesileg láttamozott nyugtára fizetessenek ki, melyen a levonandó nyugdíjjárulékok összege fel van tüntetve, vagy amelyen a nyugdíjjárulékok kifizetésének megtörténte igazolva van. Kiss Ferenc főjegyző a

következő határozati javaslatot terjesztette elő: Közgyűlésünk a nyugdíj-intézeti járulékoknak, a 2-ik félévi kongruából, illetőleg korpótlékból eszkozlendő levonására vonatkozó konventi határozatot ellentétben állónak találja a nyugdíj-intézeti ügyrend 81. §-ának azzal a kitételével, mely azt mondja, hogy „a folyó évre kivetett járulékok november hó 15-ő napjáig kamatmentesen fizethetők le az egyházmegyei pénzkezelőnél”. A járulékok befizetési kötelezettségének korábbi határidőre való visszatolása, a lelkészek fizető képességének erős próbára tételével jár, miután köztudomás szerint a lelkészek éppen ezeknek a járulékoknak folyósítása idején semmi egyéb, más forrásból nem juthatnak jövedelemhez, mert az egyházi adók rendszerint a nyári termés értékesítésének bekövetkeztével, ősszel szoktak befolyjni, s a lelkészi haszonélvezet alatt álló földek is ebben az időszakban nyújtanak jövedelmet; annálfogva igen terhes intézkedésnek tartja, hogy olyan bevételtől üttessenek el a lelkészek, amely éppen a jövedelmi pangásuk idején existenciájukat van hivatva biztosítani. Annálfogva az iránt keresi meg közgyűlésünk az egyetemes konventet, hogy a kényszer-levonásnak idő előtti elrendelésétől tekintsen el, annál is inkább, mert egyfelől a 92. sz. konventi határozat intézkedésével sérelem esik azokon a nagy többségben levő lelkészekben, akik az ügyrendben meghatározott terminusra kényszereljárás nélkül is be szokták fizetni a járulékokat; másfelől pedig az új év elején mindenkör kedvező alkalom áll kéznél arra, hogy a január—júniusi járandóságokból levonás alá kerüljön a hátralékban maradt tartozás. Ebben az esetben még kamatveszteség sem éri a nyugdíj-intézetet, mert legalább is annyi késedelmi kamat, ha nem több, befoly a hátralékok után, amennyihez a Magyar Földhitelintézet kezelése rendjén a nyugdíj-intézet juthat. Olyan intézkedést pedig, hogy az esperesi hivatalok a levonandó tartozást a járandóságok nyugtáin tartsák nyilván, vagy, hogy azoknak levonását ugyanesak ezeken a nyugtákon igazolják, egyházkerületi közgyűlésünk nem tehet. Nem tehet pedig azon kívül, hogy ilyen munkaszaporítással a pénzkezelésen a nélkül is kívül álló esperesi hivatal nem terhelheti, nyilván azért, mert a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz a járandóságok elszámolásakor felterjesztendő nyugták a kifizetés megtörténtét igazoló okmányok és teljességgel nem a nyugdíj-intézeti követelések számon tartásának a lapjai. Ebben a tekintetben a bevett gyakorlat egyházkerületünkben különben is olyan célhoz vezető eljárást követ, mely egyszerűbb, könnyebb kezelésű s amely a nyugták felterjesztése után is lehetővé teszi a levonás körül történt pénztári eljárás igazolását és a hátralékok behajtását is kellően biztosítja. De meg a konventi határozat célba vett eljárása szerint, minden kongrua- és korpótlék-nyugtának meg kellene fordulnia az esperesi hivatalnál is; hogy ez az újabb körűt az illetmények kézhez vételét jelentékenyen késlelteti, felesleges bizonyítanunk. A részletekbe való ilyenszerű avatkozás kevésbé is tarthat az egyetemes konventre, egyházkerületünk különböző hatóságainak áll jogkörében és köteletségében a helyi viszonyokhoz képest a legegyszerűbb intézkedéseket megtenni, a nyugdíj-intézeti követelések befizetésének a biztosítására. A közgyűlés élénk helyeslések közt tette magáévá az előadói javaslatot, főként miután a köznézet egyházkerületszerte egyáltalán nem találta elfogadhatónak az elhírtelenkedett konventi határozatot. A 105. sz. konventi határozat megállapítja, hogy

az Agendás-könyv szerkesztése stagnált, mert a kötött alkatrészek megállapításával megbízott püspöki karban személyváltozások történtek. A liturgiai bizottság püspök-elnökét felkéri, hogy a püspökökből kiküldött bizottság elnökségét elvállalva, gondoskodjék a kötött alkatrészek szövegének kérdésében a véleményes jelentés elkészítéséről olyan időben, hogy a konvent legközelebbi ülése a kötött alkatrészek szövegét véglegesen megállapíthassa. Az Agendás-könyv bíráló-bizottságába a Fejes István helyére dr. Tüdös István püspököt kéri fel. A konventi intézkedést egyházkerületünk közgyűlése tudomásul vette.

Egyházkerületünk közgyűlése az alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmegyének azt a határozatát, hogy az iskolai év végére tett konfirmáció utáni vasárnapon a konfirmáltak részére az úrvacsora kiosztassék, érdemében nem érintette, a liturgiai szempontból való megoldásra a konventhez terjesztette volt. A konvent, mivel ebben a kérdésben a zsinat már döntött, ezen a zsinati rendelkezésen már nem változtathat, legfőleg a közelebbi zsinatra tehetne újabb felterjesztést. A közgyűlés a konvent válaszát tudomásul vette.

Egyházkerületünk közgyűlése 532—1913. sz. a. a bihari egyházmegyének az egységes liturgia megalkotása körül igen fontos, körültekintő észrevételeit figyelembe vétel végett megküldte a konventnek. A konvent a bihari egyházmegye álláspontját azzal vette tudomásul, hogy az ügyben a liturgiai bizottság javaslatának részletes tárgyalása alkalmával fog dönteni. — Tudomásul vétetett.

Nagy vitát keltett volt egyházkerületünk közgyűlésén a békési egyházközségről az egyházmegyére s onnan az egyházkerület elé került gyászistenítisztelet ügye, mit, requiemnek nevezve, az egyházmegye nem tartott megengedhetőnek. (L. Egyházker. jegyzőkönyv 521—1913. sz.) Az egyházkerület a liturgia egységesítésének napirenden levő helyzete miatt nem kívánt dönteni a kérdésben, hanem a konventtől várja a liturgiai bizottság munkálata rendjén az elvi alapon való rendezést. A konvent 110—1915. sz. a. tájékoztató elvi álláspontot lát az 1904—7-diki zsinat 890. sz. határozatában, mely így szól: „Temetés után gyászistenítisztelet csak rendkívüli esetekben tarthatók. Rendjük ugyanaz, ami a predikációs temetéseké”. Így külön intézkedés szüksége nem forog fenn s a konvent a kérdés felett napirendre térhetett.

Ez után a nyilatkozó határozat után közgyűlésünk a békési presbyterium határozatát azzal a kiegészítéssel erősítette meg, hogy egyfelől a funkcióért kétszeres stóla nem számítható fel, másfelől pedig a gyászistenítisztelet csak azután tartható meg, ha halotti anyakönyvi nyomtatvánnyal van igazolva a haláleset.

A szamoskőrödi egyházközség iskoláját átadta az államnak, tehát a részére engedélyezett 15,000 kor. tökesegély-kölesönre nincs szükség. Bucsatelepnek nem elég a templomépítésre megszavazott 30,000 korona tökesegély-kölesön, mert legalább háromannyira lenne szüksége, így ezt nem veheti igénybe. A konvent a segélyeket visszavonta a 111—1914. sz. határozatában s a ciklusos segélyezés keretében használja fel a felszabadult 650 K évi kamatsegélyt. — Tudomásul vétetett.

A 124—914. számú konventi határozat szerint az egyetemes tanügyi bizottság a debreceni m. kir. tudományegyetem megnyíltá következtében a lelkészképzés kérdésének egyetemes szempontból való megvitatása céljából dr. Baltazár Dezső püspök elnöklelte alatt mindenik

egyházkerületből küldendő egy-egy theologiai tanárból álló szakbizottság kiküldetését javasolja. A konvent elfogadván az egyetemes tanügyi bizottság javaslatát, felhívja az egyházkerületeket egy-egy theologiai tanárnak a bizottságba való kiküldetése iránt. Egyházkerületünk a szóban forgó szakbizottságba tagul Kiss Ferenc lelkész-képző intézeti igazgatót küldi ki.

A 126. sz. a. kelt konventi határozat figyelembe ajánlja az egyházkerületnek, hogy a már meglévő ösztöndíjakon kívül létesítsenek újabb ösztöndíjakat olyan lelkészjelöltek részére, akik tanulmányaiknak a hazai akadémiákon való befejezése után külföldi egyetemre öhajtanak menni. A közgyűlés helyes méltánlással fogadja a konventi felhívást s a pénzügyi bizottságot felkéri, hogy a kérdésben az őszi egyházkerületi közgyűlés idejére készítsen javaslatot.

Egyházkerületünk közgyűlése 41—913. sz. a. arra kérte a konventet, hogy a vasárnapi általános munkaszünet érdekében tegyen a m. kir. kormánynál kellő lépéseket. A konvent 172. sz. a. arra hivatkozva, hogy ebben a kérdésben már több ízben tett előterjesztést a vallás- és közoktatásügyi miniszterium útján a m. kir. kormánynak, újabb előterjesztést tenni nem kíván, hanem felkéri az elnökséget, hogy ha a vasárnapi munkaszünetről szóló törvénytervezet nyilvánosságra jut, s annak rendelkezései esetleg nem felelnének meg a mi várakozásunknak, kívánalmaink érvényesítése céljából ismételtlen s nyomatékosan emelje fel szavát az illetékes miniszternél.

A közgyűlés a konvent határozatát tudomásul vette.

A 173—914. sz. konventi határozat közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium a konventi elnökség felterjesztésére, hogy a vallásitanító lelkészek is részesüljenek korpótlékban, kedvezőtlen választ adott, mert az 1898. évi XIV. t.-c. rendelkezése szerint kifejlett joggyakorlat szerint csakis rendszeresített lelkészi álláson működő lelkészek részesülhetnek kongruában; a korpótlék pedig az 1913. évi XXXVIII. t.-c. 2. §-a szerint csak olyan jellegű szolgálat alapján adható, mely a kongruára is jogosít. De meg az idézett t.-c. §-a a hitoktatókról kimondja, hogy ez a szolgálat a korpótléktörvény szempontjából a segédlelkészi szolgálattal egy tekintet alá esik. A miniszteri értesítést a konvent kénytelen volt tudomásul venni, hasonlóképpen eselekedett az egyházkerületi közgyűlés is.

A konvent 180—914. jegyzőkönyvi szám alatt a mi egyházkerületünk missziói ügyével is foglalkozik. Jelzi, hogy összefoglaló jelentés helyett külön-külön vannak ismertetve az adatok missziói körönként. A békésbányai és nagyszalontai egyházmegyékben örvendetes tünet, hogy a missziói körök szórványai fiók- s leányegyházakká alakulnak. Nines elég téve a konventi 110—1911. sz. határozatnak, melynek értelmében Polgár nem részesülhetne missziói segélyben. Az urai misszió segélye meg van szüntetve stb. Érdemleges intézkedés nem foglaltatván a 180—914. jegyzőkönyvi szám alatt, közgyűlésünk tudomásul vette, hogy egyházkerületünk részére 14.600 korona missziói segély küldetett.

Boldog emlékeztű Hegyi Mihályné 20.000 koronás alapítványt tett a közalapnál, specifice meghatározván a jövedelem hovafordíthatása feltételeit, külön kezelés mellett. A konvent az alapítvány jövedelmének felhasználása kérdésében úgy intézkedett, hogy az évenként két-két ugyanazon egyházkerülethez tartozó oly egyház se-

gélyezésére adattassék ki, amelyik más felekezetek közt sínlődve, önjerején magát nem képes fenntartani.

A konventi megállapodást ebben a részben dr. Kun Béla előadói javaslata alapján tudomásul vétetett. Azonban Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnok reá mutat arra, hogy a 92. sz. a. konventi határozat 3-ik pontjának elejét olvasva, meg lehet e közölt adatokból állapítani, hogy az 1910. és 1912. évben egyházkerületünk útján a közalap pénztárába eljuttatott alapítványi tőke és kamat az innen történt befizetés óta a készpénzek számláján vezettetik s így gyümölesöztetésben nem részesült. Annálfogva a következő indítványt nyújtja be:

„Az egyetemes konvent 30—1914. jegyzőkönyvi száma az V-ik fejezet 3-ik pontjában a Hegyi Mihály-fele 20.000 korona alapítványra vonatkozólag a következőket közli: „a tiszántúli egyházkerület által 1910 december 20-án befizetett 18.679 korona 50 fillérrel, valamint az 1912 január 3-án befizetett 2988 korona 72 fillérrel együtt 21.668 kor. 22 fillérrel követelésünk teljesen rendezve van.“ Alább ugyanott ez olvasható: „Ez a 21.668 kor. 22 fillér a közalap készpénz-számláján kezeltek. Minthogy az alapító-levél I. pontja szerint az alapítvány elkülönítve kezelendő, intézkedést kérünk az iránt, hogy a Magyar Földhitelintézetnél a közalap-végrehajtó bizottság kezelése alatt „Hegyi Mihály-né-alapítvány“ címen külön számla nyitassék, erre a tőke-alap készpénz-számláról 1914 január 1-sői értékkel 21.668 kor. 22 fillér átvezetessék s az átvezetett összegből 20.000 korona, mint alapítványi tőke, záloglevelekben tőkésítsessék“.

Miután abból, hogy a tiszántúli egyházkerület közvetítésével befolyt összeg 21.668 kor. 22 fillérben állapított meg s ez az összeg pedig a kezelésben a készpénz-számlán vezettetett, továbbá abból, hogy a tőke-alap készpénz-számlájáról 1914. évi január 1-sői értékkel épen csak ekkora összeg, 21.668 kor. 22 fill. átvezetése rendeltetik el, azt lehet következtetni, hogy az innen történt befizetés óta a jelentékeny összeg talán nem kamatozott: tisztelettel indítványozom, méltóztassék megkeresni a főtiszteletű és méltóságos egyetemes konventet, hogy ha a valóság ennek a következtetésnek felelne meg, méltóztassék az alapítványi bevételnek a közalap pénztárába történt beszolgáltatásától kezdve az alapítvány javára a 4%-os kamatot kiszámíttatni s azt az átvezetni rendelt alapítványi vagyonhoz esatolni s intézkedni, hogy az alapítvány vagyonából semmi se heverjen gyümölesöztetlenül.

És mivel végül az alapító-levél intenciója nem zárja ki, hogy a fel nem használt kamatjövedelem a tőkéhez csatoltassék, kéretessék fel a ft. és mélt. egyetemes konvent, hogy az 1914 január 1-éig összegyűlt kamatjövedelem a tőkéhez csatoltassék s 1915. éven kezdve az így megnövekedett tőke jövedelme kerüljön, 5 évi ciklus ideje alatt állandóan ugyanazon összeggel segélyül való kiosztásra.“

Gróf Degenfeld József főgondnok az indítvánnyal szemben azt javasolja, hogy a helyzet megismerése céljából a Magyar Földhitelintézettől kéretessék ki az alapítvány számlakönyvi kivonata 1910. évtől kezdve.

A közgyűlés a főgondnok indítványát magáévá tette.

IRODALOM.

Könyvismertetés. „Beszédék és imák háborúi alkalmakra.“ Összeállította Dr. Lencz Géza theol. tanár a debreceni egyetemen.

(Folytatás.)

„Vezessétek őket.“ (Jerem. 50, 21.) Varga Csongor berettyóúlfalui helyettes lelkész. Fiatalos hévtől áthatott lelkes útnakindítás haretérre induló katonákhoz.

„A legdicsebb halál.“ (Csatában elesett felett II. Timóth. 4, 7—8.) Varga Dezső darányi lelkész. A haza védelme a legfőbb kötelesség s érte halni a legdicsebb halál. Alkalmazása kissé erőtelen. Búcsúztat a szokásos módon, egyszerűen, nagyobb hatásra számítás nélkül.

A „Bizakodás és megalázkodás“ c. (bűnbánati I. Királyok 20, 11. alapján.) Varga Jenő méhteleki lelkészé. Jól választott szöveget: „Ne kérkedjék úgy, aki fegyverbe öltözik, mint aki már leveti a fegyvert.“ Ez az ellenségeinknek szóló üzenet most: a vigasztalás és bizalom forrása szülőknek s a nemzet sorsán aggódóknak. Ismeretről tanúskodó, világos beszéd hangzatoság nélkül.

„A sötétség és világosság küzdelme“ (reformációi Eféz. 5, 14.) Dr. Veress István tan. kép. igazgató. „Serkenj fel te, ki aluszol, támadj fel a halálból és felragyog neked a Krisztus.“ Az elernyedő keresztyénséghez kiáltotta ezt Luther; megmozdult rá a világ s a keresztyénség üdén, ifjan került ki a küzdelemből. Mintha a mai világban is ez hangzanék. Ágyúk dübörgésének kellett lelkiismeretünket felébreszteni, hogy megoltalmazzuk a keresztyénséggel járó műveltséget, a tudomány vívmányait. Mint a hitújítás vezetői, úgy mi is a sötétség ellen küzdünk s a világosság mellett harcolunk. Vázolja a reformáció előtti sötétséget, a tespedést, lankadságot s ügyesen fordítja ezt korunkon. Ezért kellett a háború, hogy legyen üde levegő. Isten sújt le a háborút felidéző sötétség hatalmára, hogy a nemzetek megújítása elkövetkezzék s feltűnjék egy boldogabb kor hajnala. — Tanult főre valló, higgadt felfogású, józan ítéletű komoly beszéd.

* * *

Folytatólag jön négy beszéd vallásos estélyekre. Itt kell megjegyezni, hogy a kötet több beszéde e cím alá való, mert itt a háború földi igazolásának alkalmasabb tere van, mint a szószeiken. Itt nagyobb a szabadság; helyesebb, hálásabb dolog lett volna tehát több kartársnak itt környalozni a háborúról szóló nézeteit, itt adni számot a háború esélyeiről, itt részletezni álláspontjukat. Ms. kritikája sem lett volna talán olyan lesújtó.

Bevezeti Kájel Endre balatonendrédai lelkész a „Háború oka“-val. Ez a tagjainkban vitézkedő gerjedelmekben keresendő. Illusztrálásul — én nem tenném a vallásos estélyen — felvonultatja, szókimondó leplezetlenséggel, Dávidot, ki szeretőjévé tette Uriás feleségét. Uriás a harcban elesett, a gerjedelemnek lett áldozata; aztán Absolont, a hiú embert, ki hízelkedésével a maga részére nyerte meg atyjának, Dávidnak embereit, mert uralkodni akart s az általa szított háborúban sokan áldozatul estek gerjedelmének; — vegre Ákhábot, kinek gerjedelme a Nábót halálát hozta el. — Ha már egy ember gerjedelme ilyen sok romlással jár, hátha még milliókon lesz az úrrá? Elsőben magunkból irtsuk ki a

gerjedelmeket. — Az a benyomásom, hogy okot Ms.-nek arra, hogy bíráló tollát a végén oly erősen megnyomja — ez a beszéd, illetve a hátulján található diskurálás adhatott. Úgy látszik, vallja írója: „Naturalia non sunt turpia.“ A jó ízű kedélyességet, szókimondást azonban, valamint a helyes okoskodást nem lehet elvitatni tőle.¹

„Gondolatok reformációi ünnepre“. Dr. Lencz Géza. Ez egy egyháztörténelmi tudományos és tanulságos értekezés féle jó megfigyelő, helyes ítélelre valló képességgel. A legszebb eszmék socialis és gazdasági okokkal állanak vontkozásban, — tehát a reformáció eszméi is és politikai befolyásnak is köszönhetik diadalukat. Az események azt mutatják, hogy új reformáció kezdődik, nem ugyan a protestantizmus ellen, de ami ide mehet ki. — Oroszország, a szkizma-per és ruthén árulásokból megállapíthatólag, mint a keleti keresztyénség protektora a protestantizmussal ellentétes világnézetet akar érvényre emelni. Franciaország behódolása a klerikalizmusnak küszöbön van s csak a németek iránti gyűlöletet kell átvenni a protestantizmusra, a francia heves vére akár egy második Bertalan-éjet is rendezhet. Anglia pedig a protestantizmusnak árulója lett, mert klerikalis szövetségeseivel ölelkezik — Ezekkel szemben Németország protestantizmusa mind ragyogóbb fényben tör elő. Talán az évtizedes „Los von Rom“ mozgalom eredményezte a föllendülés mostani csodás korszakát is Auszriában, mely Ausztriát és hazánkat a prot. Németországhoz olyan erős szálakkal odakapcsolja. A mai hábruban vezető szerepünk kétségtelen. A protestantizmus politikája mindig magyar volt; tehát nekünk, mint prot. magyar egyháznak kell az új Ausztriát kiépíteni, ott döntő tényezőjévé tenni a protestantizmust. Van segítőnk, t. i. Svájc, Hollandia, valamint a török, amelynek hivatása, hogy ék legyen a keleti és nyugati katholicizmus közt, tehát közvetve a protestantizmus nemes célját s azt a célt szorgálja, hogy mi vigyük el az evangéliomot a föld minden népéhez. Gratulálok dr. Lencznek munkájáért. Értjük meg álmai valóulását!!!

„Szikrák, kicsiny fénysugarak.“ (Sebesült katonák lelki gondozása köréből.) Makay Lajos debreceni diakonissza lelkész. A lélek mélyén szunnyadó isteni szikráknak kipattanását tapasztalta s ezek gyűjtését kezdi meg beszédében, mint a világháborúnak áldásos emlékeit. Bájos esetek felhozásával ad számot a keresztyén katonák Istenben vetett, hadbamenetelkor tanúsított nagy hitéről s megnyugvásukról, bizodalukról a sebesülés után, úgyszintén az imádságos könyvhöz való ragaszkodásukról, az imák erejéről: „Édes feleségem! ezt a kis könyvet (imádságos) berámáztatjuk, hadd emlékeztessen Istennek nagy gonviselésére. Ő őriz meg.“ Vonzó kedves fénysugarak, melegen, közvetlenül előadva.

„Világháború.“ (Olvasandó a 110. Zsoltár.) Takaró Géza. A háború a világ kezdete óta folyik; most egyik formájában megszűnik, de a másikban annál nagyobb erővel és vadsággal tör ki. Szitogatják az elhenségeskedés tüzeit az össze nem férő elemek: tűz-víz, hamisság-igazság, bűn-Isten. A mai háborút nem egy-két bűnös fejedelem, hanem Isten akarata, hogy fölsegélje, uralkodáshoz juttassa az igazságot. E bevezetés után alapos bibliai tudással, nagy ismerettel, az értés minden fegyverével felséges magyarázatot ad a 110-ik zsoltárról.

¹ Az angol beszédek mintája akart lenni, úgy látszik, a kötetben. (Szerk.)

Mély igazságokat hoz elő a győzelmes Messiásról, az igazság királyáról, papjáról, ki maga is harcba száll, hogy a harcoknak győzelmes jelenléte által véget vessen; ki a háború véres áldozatai által erősen magához akar vonni. Magunkat kell adnunk, nem a magunkéból adnunk, hogy az isteni régiókba emelkedjek áldozatos letkesültség. Krisztus seregének a régi természetből kell újjászületni stb. Igazi keresztyén levegő csapja meg belőle arcunkat. Nem hiába mondta Ms. is a többi közül kiemelkedőnek, építő erejűnek, a vallás levegőjétől áthatottnak. Úgy találom én is.

* * *

A kötet utolsó részében II. alatt „Különféle istentiszteleti alkalmakra imák“ foglaltatnak 9 szerzőtől, melyek a háborús időhöz mértek, céljaiknak megfelelők. Így a

Buday János berekböszörményi lelkészé is, mely elől áll. Van benne hit, alázatosság, bűnvallás, bizalom. Utána

Csiky Lajos nyug. theol. tanár egy hétre szóló imái következnek. Mindenikhez van kis elő- és utóimádság. A folytonos munka embere, ki 3 ember helyett is dolgozik. Itt is többet ad, mint más. Mennyiönket tanított ő az imádság-készítés módjára, mennyiönknek volt az életre tanító mestere, fáradságot, lankadást nem ismerve soha! . . . Ez a fáradhatatlan buzgóság, a hit, erős lélek nyomai látszanak szerkezet- és tartalmilag egyaránt helytálló imádságain is, mert ő bennünket nem holmi erőtel- len imákra, felsohajtásokra, vagy fohászokra, hanem imádságra tanított. A kezünk alatti imádságok a háborús idők által teremtett mindenféle változások, körülményekre figyelemmel vannak; kiterjednek a harcolókra, itthonmaradtokra, sebesültekre, elhunytakra. Szépen könnyörög írójok a szabadulás, a diadal, a békesség áldásaiért, bár meg kell jegyeznem, hogy itt-ott bővebben bánik a szóval; de hogy a megindító, megnyugtató erő sem hiányzik belőlük, hogy tehát ez imádságok a kitűzött célt szolgálók s azt el is érik, jók, építő hatásúak: híveimen is kitapasztaltam.

Ezt követi Doktor Dezső szentesi s. lelkésznek harcban megsebesült, de itthon meghalt ifjú felett tartott imádsága. Színes szavakból áll, melyben a gondolatjeleknek is jelentős szerepet juttat.

Majd Dombi Lajos gyulai lelkész, nyugalmazott esperes imáját találjuk (harcba menő honvédek zászlója felszentelésekor). Rövid lélekzetű, jórészt idézetekből áll s a remény- és emlékezetéről elmélkedik.

Pap Károly tiszainokai lelkész már beszédet is nyújt a háborúba induló csapat előtt mondott s németből vett imájához. Szívökre köti a katonáknak az Isten, király, zászló hozzátartozóik és a haza iránti hűséget; majd bátorságra s arra int, hogy lelkiismeretüket meg ne terheljék csalárd szerzeménnyel s ne legyenek durvák, védteleneket ne bántás, mert így lesz velők az Isten. Az imádság szavai pedig — egészen helyesen — a katonák ajkaira adja. Megfontoltság, életbőszesség, gazdag tapasztalat, atyainak monható szeretet sugalmazta úgy a beszédet, mint az imát. Tiszteletre méltó komoly alkotás.

Utána jön három költői vénájú embernek magasabb szárnyalású, színekben pompázó imádsága, számra: 4. Közülök kettő:

Temető imádság Szombati-Szabó István sátoralj- ujhelyi helyettes lelkésztől, miket a haretéren megsebe-

sült s kórházban meghalt családos katonatiszt, illetőleg egy ugyanolyan körülmények között elhunyt mohamedán valkású bosnyák katona fölött tartott. Mindkettő értelmes főre, mélyen érző szívre vall. Valami csodás élénkség ragadja írójukat egyik szép gondolatról a másikra, de simán, zökkenés nélkül. Kifogyhatatlan az új színek alkalmazása, megkapó, megrázó képek és helyzetek festésében. Sehol semmi hétköznapi, mindig üde változatos marad.: tán megenni sem lehetne? Eltalálja a legmegfelelőbb, legalkalmasabb hűrt, tehát a hatás tőle elmaradhatatlan. Merész csapongásait majd lenyesegeti az idő, de ezek dacára is gyönyörűség olvasni imádságait.

Szabó Lajos köröstarcsai lelkes is — háborús időre szóló imádságában — mintha minden szépet magának akarna lefoglalni: dallamos, tisztán esengő, könnyed menetű, hittől sugárzó, bensőségteljes imádsággal vesz részt a kötetben.

Ezt kell mondanom F. Varga Lajos nagyraébeli lelkész Vasarnap délutánra szánt alkalmi imádságáról, ami utóimádsággal is el van látva. Biztos kézzel viszi a gyógyulás, a megnyugvás forrásához gyülekezetének a háború által különfélekepen sújtott tagjait: a hánykódó szívek vigasztalására van eszköze: tudása, mély hite, lankadatlan készsége, s hatalmas képzelő erejével kiküszöböl mondánivalói közül minden egyhangúságot, gondolatait szemnek tetszetős himes ruhába öltözteti.

Mintha csak e három utóbbi költői lelkületű ember munkája sors szerint s azért került volna a végére, hogy a kötettől való búcsút kellemessé tegye, zománcot adjon az egésznek s eltüntesse ez új irodalmi terméknek kétségkívül megállapítható, de a gyorsan készüléssel mindig menthető hiányait. Erre a lapra tartozik pl. az a parányi felületesség, mely 4—5 helyen a textusokat mással cseréli fel: Ezsdrás helyett Ézsaiást, Királyok helyett Korinthus szedett s a részek és versek száma is variálja. Sajtóhibát egyet találtam Uray S. beszédében (föld) esikot helyett esikót.

* * *

Kétségtelen, hogy a kötet ismertetőinek nem volt könnyű dolga. Sok változatban ugyanazt olvasni nem unalom nélkül való s az érdeklődés ébrentartása — mindig egy húr pengvén az ember fülébe — bajos. De aki türelemmel, kitartással mindent átolvastva jut el a 288 lapból álló irodalmi mű s történeti dokumentum végére, az megtalálja a maga jutalmát s Dr. Lencz Géznak szerkesztői fáradságát meddőnek s egész sereg református pap szellemi termékeit „szénának, pozdorjának, fának, kőnek“ semmitmondónak nevezni, mint Ms. a Prot. Szemle kritikusa tette, hanem talál benne több aranyat, több sikerült, több jó s több jöközepes beszédet és egyet sem, amelyik célját el ne érte volna.

Számot kell a bírálatban vetni azzal, mint ismeretésem elején is mondtam, hogy (egészséges gondolkodás szerint) ha a lelki szükségletek kikövetelik, — ha a háború sebei jelentkeznek: — az első segéllyel az orvoslás tényével nem lehet várni, hanem sietni a sebek bekötözésére, segíteni a helyzet és körülmények által felkeltett s hihetetlen gyorsan megszaporodott bajokon. Ezt érezte minden lelképásztor, ez vezette a szerkesztőt! Mintalekék írására, azok kereteinek megállapítására most nincs idő. Aki ezt várta s ezt teszi, hogy „legyen mihez mérni a gyakorlati termést“: abból a gyakorlatiasság hiányzik.

Persze csaknem 50 ember nem beszélhet mindenkinek a szája íze szerint, kik közül való Ms. úr is. S ha már ő így jött, legalább azt a sötét pápaszemet ne tette volna fel, melynek üvegén keresztül még a mind-egyik beszédből kitündöklő hazaszeretetet is a „nemzeti, illetve a magunk kiválóságai kipredikálásának“ nevezzi. Csak nem feledte tán, hogy a magyar vallás papjai vagyunk; csak nem vétkezhet Ms. sem fajtája, hazája, sőt Istene ellen? . . .

Nyilván csak átlapozta a kötetet Ms., vagy csak a nevek után indult s azóta már ő is hajlandó beismerni, hogy túllőtt a célon és szeretet-nélküli gógós bírálatát szánva-bánva, ajkaira veszi ő is az alázatosság páli szavait: „Nem mondom, hogy immar elértem volna a célt, vagy hogy tökéletes volnék, hanem igyekezem, hogy elérjem“ — és nem fog elménkedni, hogy „igazán nem ő az oka, hogy a kötetben általános becsü művekre — bár szívesen tenné — nem igen mutathat rá.“ Oh végtelen kedvesség és bájos szerénység!! Nem hallotta volna: „Ne légy felettebb igaz!?“

Én ismétlem, nem tartom hiábavalónak a Dr. Lencz G. vállalkozását, de hasztalan is volna, mert a közvélemény már ítelt s az a ténykörülmény, hogy ez az ominozus (!?) kötet teljesen elfogyott s újabb kötet kiadása vált szükségessé — épen ellenkezőt mutat. Minden ékes beszédnél szebben beszél a tett!! Tehát csak azt tanácsolhatom Ms.-nek: álljon be ő is a gárdába s mutassa meg, hogy ő predikációjával is tud sorakozni a Dr. Kovács I., Dr. Baltazár, Marjay K., Dr. Lencz G., Takaró G., Jánosi Z. stb.-ek mellé.

Az első háborús kötet pedig — amint van — hadd menjen a történelem ítélőszéke elé: hadd szolgáljon a benne írottak akár elrentető példáiul, akár intelmül, akár tanulságul! Szerintem a történet számára is kellettek — mert a talentumok mértéke nem egy — ezek a theodicea és Krisztus nélküli (t. i. Ms. szerint) a formák jármába nem igazolt, szabad, lélektől sugalt beszédek, hisz' „lélek az, ami megelevenít!!!“

Én nyertesnek érzem magamat, hogy annyi ember gondolatvilágába beletekinthettem: hogy az ég magaslataiba még nem kívánczó, földön járó emberek földi alkotásaiból épülhettem, tanulhattam, közéjük sorozván Ms. urat is, kitől én még sokat remélek, mert az idő úgy is sok mindent lenyeseget rólunk. Adja Isten, hogy ne csalódjam! Csak értsük meg egymás! Nyer vele a köz, a Prot. Szemle, az „Irodalmi Társaság“, amelynek erősnek kell lenni, mert gyengülése soha le nem mosható szégyenünk lenne. Pax vobiscum!

Vége.

Nagy Márton,
szerepi református lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Örvendetes viszontlátás.** Egyházkerületünk s kollegiumunk volt ügyészének, Márk Endrének a kebelünköl való elválása fájdalmasan érintette körünket. Megszoktuk, hogy ott lássuk őt mindenütt, ahol tenni-tanácsolni, lelkesíteni, ellenőrizni s ahol nemes példaadással hatni kell. Csak egy negyedéve, hogy itt hagyott bennünket s már is vágyva vágyakoztunk, hogy alkalom

adtával ismét közöttünk üdvözölhessük s vele együtt munkálkodhassunk. Az alkalom megjött. Az egyházkerületi közgyűlés a kollegiumi gazdasági tanácsban megürrült egyik tanácsosi állásra, a közgyűlés első napján egyhangúlag, lelkesedéssel őt választotta meg. Szeretettel üdvözöljük új gazdasági tanácsosunkat s őszinte örömeinket fejezzük ki a viszontlátás felett.

— **Egyházkerületi képviselő.** A tanítóképző intézet képviselőjéül az egyházkerület egyházainak presbyteriumai csaknem kivétel nélkül dr. Veress István tanítóképző-intézeti igazgatóra adták szavazatukat. A szavazatlábontó bizottság az eredményről megtette a jelentést, a közgyűlés a megválasztott képviselők tagjai sorába fogadta, melegen üdvözölte őt.

— **Új tanárok a debreceni ref. főiskolában.** Tudvalevőleg a ref. főgimnáziumban dr. U. Szabó Lajosnak a haretéren történt hősi halála, dr. Csűrös Ferencnek kulturtanácsnokká való választása, továbbá dr. Nagy Zsigmondnak nyugalmába való vonulása következtében 3 tanszék üresedett meg. A németnyelvi tanszékre: *dr. Benigni Gyula*, az I. magyar—latin tanszékre: *Barcza József* kisújszállási tanár, a II. magyar—latin tanszékre: *Dékány Sámuel*, a tanítóképző-intézetben a háborúban elhunyt Kovács István helyére *Gáspár Albert* nagybányai h. tanár választott meg. Mindnyájukat szívesen üdvözöljük s Istentől erőt, kitartást kívánunk itt kifejtendő működésükre.

— **A Vöröskereszt-Egylet hangversenye.** A Vöröskereszt-Egylet debreceni fiókja az egyházkerületi közgyűlés alkalmával, hó 21-én d. u. 4 órakor a Kossuth-utcai ref. templomban orgona hangversenyt rendezett a következő műsorról: 1. Zwissig: „Óh nagy Isten.“ Előadja a városi dalegylet, Mácsai Sándor karnagy vezetése alatt. 2. Fr. Lux: Concert-Fantasia „Erős vár a mi Istenünk“ felett Hammerstedt János. 3. a) Ivánka Zoltán: Dicséret, b) Fövenyessy Bertalan: „Isten hatalma“ Jánosi Antal. 4. a) Vieuxtemps: Adagio religioso, b) Rubinstein: Romance Wespriem Andor. 5. Versek. Írta és felolvassa Szabolcska Mihály. 6. a) Beethoven: Adagio, cis moll, b) Haydn-Bossi: Tavasz dal Hammerstedt János. 7. a) Goldmark: Air, b) Schumann: Träumerei Wespriem Andor. A hangverseny rendkívül látogatott volt s a szereplők egyénisége már előre biztosította úgy az anyagi, mint az erkölcsi sikert. Ritkán hallhatunk ilyen magas színvonalon álló, igazi műélvezetet nyújtó hangversenyt. A jelenlevő közönség elragadtatással beszélt valamennyi számról a sikeréről.

— **A Magyar Református Segély-Egylet** választmányának javaslatára az egyházkerületi közgyűlés a következő segélyeket engedélyezte, egymint: Nyirábrány 100 K. Nyirmártonfalva 100 K. Polgár 200 K. Balazsér 200 K. Beregsurány 150 K. Bilke 200 K. Bulesu 100 K. Mezőgeese 100 K. Munkács 200 K. Bekéssámson 100 K. Lugos 200 K. Pancsova 186 K. Püspökelle 100 K. Resica 150 K. Temesvár 200 K. Fugyi 100 K. Fugyivásárhely 100 K. ugyanez a hegylakók gondozására 100 Nyüved 150 K. Pelbárhida 100 K. Pusztajlak 100 K. Rév 100 K. Váradles 100 K. Alsó-Felsőjózsa 300 K. Szentjobb 100 K. Csokaly 100 K. Éradony 100 K. Érköbölkut 114 K. Magyarkec 100 K. Mónuspetri 100 K. Vedresábrány 100 K. Újkenéz 100 K. Révaranyos 150 K. Mándok 100 K. Fegyvernek 150 K. Tiszaigar 100 K. Rákócyfalva 150 K. Balkány 100 K. Geszteréd 100 K.

Nyiribrony 100 K. Nyirkéres 100. Nyirmihálydi 100 K. Nyirjako 100 K. Sényő 100 K. Dolha 100 K. Kisbábony 100 K. Nagytarna 100 K. Tekeháza 100 K. Királyháza 150 K. Tiszapéterfalva 100 K. Tiszaújhely 150 K. Tiszajlak 100 K. Tisztaberek 100 K. Szatmárpálfalva 100 K. Avasfelsőfalu 100 K. Alsófernezely 100 K. Bere 100 K. Csomaköz 100 K. Krasznaszentmiklós 100 K. Jármí 100 K. Kisházaszéplak 100 K. Szinte 150 K. Magyarremete 150 Radnalippa 150 K. Belényes 100 K. Ugyanez Vaskóh és Rézbánya gondozására 100 K. Magyareséke 150 K. Csermő 150 K. Darnó 100 K. Géberjén 100 K. Jánk 100 K. Komlódtótfalu 150 K. Kölese 150 K. Mánd 150 K. Nemesborzova 100 K. Rápolt 100 K. Összesen 75 egyházközségnek és szórványbeli gyülekezetnek 9250 koronát. Felkérem a segélyezett egyházközségeket, hogy lelkészi és gondnoki aláírással ellátott bélyegtelen nyugtáikat az egyházkerületi közpénztárnok úrhoz küldjék be, akihez a nyugták hiánytalan megérkezése után a segélyt az egyházkerületi pénztár egyházmegyéenként kiküldi. Debrecen, 1915 április 22-én. Rózsa Sándor, egyházkerületi pénztárnok.

— **Szigorlatok a debreceni egyetemen.** Dr. Jankovich Béla vallás- és közoktatási miniszter a debreceni m. kir. egyetemen megadta a szigorlattartás jogát s ezzel a debreceni egyetem, a budapesti és kolozsvári egyetemekkel egyenjogú lett. A miniszter ugyanis az egyetemek alapításakor nem adta meg a jogot, mert a szigorlatok tartása téves megítélésre nyújtana alkalmat, amíg az egyetem a saját hallgatóinak végbizonyítványt nem adott. Ez a rendelkezés kétséget hagyott fenn a tekintetben, hogy mi lesz azokkal a joghallgatókkal, akik a folyó tanévben végzik be tanulmányaikat Debrecenben. Kiss Ferenc, az egyetem rektora, kinek az egyetem szervezése körül sok érdemei vannak, sokat fáradozott e kérdés megoldása iránt és a miniszterrel folytatott tárgyalásai eredményre vezettek. Dr. Jankovich Béla vallás- és közoktatási miniszter a múlt hetekben szóbelileg hozzájárult a rektornak azon propezióijához, hogy a debreceni egyetem a tanév végeztével megkezdhesse a szigorlatok tartását. Az ügy elintézését az is siettetette, hogy a joghallgatók közül többen legközelebb bevonulván, korábban kénytelenek megválni az egyetemről. A jog- és államtudományi kar felterjesztést intézett a miniszterhez, hogy engedje meg a hadbavoulók korábbi szigorlatra bocsátását s e felterjesztésre a miniszter a következő leirattal válaszolt: „A debreceni tudományegyetem tek. Tanácsának Debrecen. A szervezeti szabályzat 84. §-ában rendeltékkel összeegyeztethetőnek tartván, hogy a debreceni tudományegyetem mindazon hallgatói, kik az 1914—15. tanév befejezése alapján végbizonyítványt nyernek, annak elnyerése után ugyanott azonnal szigorlatra bocsátassanak. — az 1915. évi 14.743. számú rendeletem folyományaképen s a debreceni egyetem jog- és államtudományi karának 261. számú felterjesztésében foglaltak alapján nincs észrevételem az ellen sem, hogy fenti elv azokra a debreceni tudományegyetemi hallgatókra nézve is alkalmazásba vétessék, kik a folyó tanévet kivételesen március hóban befejezvé, ugyanakkor végbizonyítványt nyerhettek. Budapest, 1915 március hó 29. Jankovich.“ — A miniszter rendelete értelmében a debreceni egyetem első szigorlatozói a most hadbavonuló végzett joghallgatók lesznek, a tanév végén pedig a többi végzett jogász is szigorlatozhatik. Az első doktorrá avatás tehát majd csak 1915—16. tanév elején lesz.

BEVÉTELEK

Table with columns for description of income items, amounts, and a 'TEHER' (burden) column. Includes items like 'A múlt évből áthozott díjtartalék', 'Folyó díjak', 'Kamatjövdelem', etc.

Mérlegszámla 1914 december 31-én.

Balance sheet table for 1914 December 31st, showing assets (VAGYON) and liabilities (TEHER) with corresponding amounts.

VISSZAVÁRTOTT KÖTVÉNYEK

Table listing suspended bonds with columns for description, amount, and maturity date.

VISSZAVÁRTOTT KÖTVÉNYEK

Table listing suspended bonds with columns for description, amount, and maturity date.

ÉRTÉKPAPÍROK ÉS KAMATOZÓLAG ELHELYEZETT TÖKÉK

Large table listing securities and investments, including government bonds, bank deposits, and other financial instruments, with columns for description, amount, and interest rate.

As igazgatóság: Halahan Adolf, Berzovics Albert, Gergely Tódor. Budapest, 1915. március hó 22-én.

— **A ref. leánynevelő intézet** (felsőbb leányiskola, leánygimnázium és tanítónőképző) növendékei méltóképpen veszik ki részüket a hazánk létéért küzdő hőseinket támogató mozgalmakból. A március hó 25. és 26-án tartott hangversenyünk tiszta jövedelmét 65674 kor-át a Vörös Kereszt egyesület céljaira juttattak. Ez alkalommal felülfizetésekkel támogatták a nemes eszmét a következők: Édes Béla 40 K., Martinek Ferencné 10 K., Rácz Erzsébet 3 K., Draveczki Zs. 3 K., Konecz Aurélie 10 K., Karay Sándor és neje 12 K., Kerékgyártó Jenő 2 K., özv. Eröss Lajosné 2 K., dr. Keserű Lajos 5 K., Bacsó Dezső 2 K., N. N. 4 K., J. Nagy Sándor 10 K., Tóth Györgyné 2 K., Pádár Juliska 10 K., özv. Somogyi Pálné 2 K., Sass Béláné 3 K., dr. Kun Béla 4 K., K. Tóth Kálmán 4 K., N. N. 1 K., N. N. 20 fill., Szele György 2 K., Mark Endre 10 K., Domahidy Elemérné 4 K., Varga Ilona 2 K., dr. Isöz Kálmánné 20 K. — Ez ünnepélyt megelőzőleg két ízben adakoztak a növendékek ugyanez a Vörös Kereszt egyesület céljaira összesen 31354 koronát. A katonák karácsonyára gyűjtöttek maguk közt 20471 kor-át. Körösi Margitka koszorú váltságként a Vörös Kereszt egyesülethez juttattak 4344 koronát. A vak katonák számára rendezett gyűlés eredménye volt: 50 kor. — De nemcsak előadással, nemesak gyűjtéssel: hanem kezük munkájával is támogatták a szent ügyet. Zizegtek a kötőtűk a szorgos kis kezekben, kattogott a varrógép és 1249 kor. árú anyagból elkészült 248 drb hősapka, 270 pár esuklóvédő, 99 pár térdvédő, 148 drb hasmelegítő, 66 drb flanellng, 30 drb flanell alsó, nadrág, 10 drb párnahuzat, 35 pár papucs, úgy, hogy a munkaerőt nem számítva 2517 kor. 43 fillérral áldoztak *eddig* a növendékek a haza oltárán.

— **Az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság** április 10-én tartotta évi rendes közgyűlését Csekonics Endre gróf titkos tanácsos elnöklésével. Az 1914-ik üzletevről szóló, Ormódy Vilmos főrendiházi tag, vezérigazgató által előterjesztett igazgatósági jelentés megállapítja, hogy a lezárt üzletév a háború ellenére kitünő eredményt hozott. Az egyes üzletágakban elért nyereségek egyesítése után a tiszta nyereség 6.744.975 korona 64 fillérré rug, melyből az alapszabályszerű levonások s e társaságnál megszokott nagyszabású tartalékolások után 3.200.000 korona fordítatik a részvényesek osztalékára s így minden egyes egész részvény osztaléka 800 korona. A jelentés kiemeli, hogy nemesak a társaság, hanem a biztosító felek sem éltek érezhető módon fizetési kötelezettségeik alkalmával a háború kitérése óta a moratóriumadta haladékokkal; kitűnik a jelentésből, hogy a társaság a háborúval járó társadalmi-, valamint a hadsegítő akciókat már eddig is összesen 290.525 korona 81 fillért kitevő adománnyal támogatta. Ezen kívül a társaság saját számlájára 7.000.000 koronát vett át a hadikölcsönből együttesen s még ennél is nagyobb összeg jegyzésére hatott a vele szorosabb üzleti kapcsolatban álló biztosító- s viszontbiztosító vállalatoknál. — A közgyűlés a felmentvényt megadta s az előterjesztéseket egyhangúan tudomásul vette.

— **Lelkészeink** figyelmét felhívjuk Herzeg Henrik és Társa ruggyanta-bélyegző készítő vállalatára, hol mindenféle hivatalos bélyegzők esinos kivitelben, jutányos árért, gyorsan és pontosan készíttetnek el.

Felélős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert kolera, vörheny, kanyaró, tífus, himlő és egyéb ragályos betegségek a háború után fokozottabb erővel lépnek fel, mint más időkben, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítő szer kéznél legyen. A jelenkor legmegbízhatóbb fertőtlenítő szere a

LYSOFORM

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben **90 fillérért** minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok betegágyak fertőtlenítésére, anti-septikus kötözéseknél (sebekre és daganatokra), kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására stb. mindenkor ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge piperezsappan, 10% lysoformot tartalmaz és antiseptikus hatása. Alkalmazható a legkényesebb bőrre is: szépíti, megpuhítja és illatosítja a bőrt. Egy kísérlet és Ön a jövőben kizárólag ezen szappant fogja használni.

Ara: 1 korona 20 fillér.

Fodormenta-Lysoform

erősen antiseptikus hatása szájviz. Szájbizt rögtön és nyomtalanul eltünteti és a fogakat konzerválja. Használandó továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebántalmaknál és nátha esetén gurgulázásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízre.

Eredeti üvege 1 korona 60 fillér.

Az összes lysoformkészítmények kaphatók minden gyógyszerárban, drogériában. Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az **Egészség és fertőtlenítés** című érdekes könyvet.

DR. KELETI és MURÁNYI
vegyészeti gyára Ujpesten

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készítek a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládaival. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal bírnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

r é g i o r g o n á k a t
átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

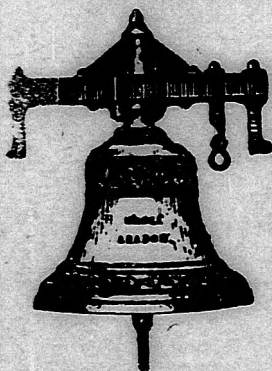
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
ércöntődéje, szivattyúgyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegetakarítás éretik el. Kitűnő jó hang és tartóságáért több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang fölszerelések, melyekkel egy ember több harangot húzhat és tűzmentes vas-álványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kitását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való fölszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra

ingyen és bórmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami érmmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

óras, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.